

Dr. Medveczky Mihály

TUDOMÁNYOS KONFERENCIA A GAZDASÁGBIZTONSÁGRÓL

Rezümé:

A Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) tudományos konferenciát rendezett a nemzetgazdaság védelmi felkészítésének és biztonságos működésének előkészítés alatt álló átfogó koncepciójáról. A konferencián a minisztériumok védelmi szervezeti egységei, illetve a védelmi igazgatás – a gazdaság védelmi felkészítésében érintett – szervei, valamint az NGM érdekelt társfőosztályai részéről voltak hallgatók, és elfogadták a meghívást a ZMNE Hadtáp, Pénzügyi és Védelemgazdasági Tanszék, az MTA Információtechnológiai Alapítvány, a Magyar Logisztikai Szolgáltató Központok Szövetsége és a Magyar Védelmiipari Szövetség képviselői. A vitaindító előadást dr. Király László CSc, az MHTT alelnöke tartotta Háború, gazdasági biztonság, védelmi tartalékolás címmel.

Kulcsszavak:

gazdaságbiztonság, gazdaságfelkészítés, honvédelem, katasztrófa-elhárítás, válsághelyzet.

ACADEMIC CONFERENCE ON ECONOMIC SECURITY

Résumé:

An academic conference was organized by the Ministry for National Economy (NGM) on the comprehensive concept of the defensive preparation and secure operation of the national economy, currently being under preparation. The representatives of the defence organisational units of the various ministries, of the organizations of defence administration responsible for the defensive preparation of the national economy, as well as of several other concerned departments of the NGM attended the conference. Invitation was also accepted by the representatives of the Department of Logistics, Finance and Defence Economy of the Zrínyi Miklós National Defence University (ZMNE), of the Information Technology Foundation of the Hungarian Academy of Sciences (MTA), of the Association of Hungarian Logistics Supply Centres and of the Defence Industry Association of Hungary. The keynote speech titled "*War, economic security, defence reservation*" was delivered by Dr. László Király, CSc, vice-president of the Hungarian Association of Military Science.

Keywords:

economic security, economic preparation, national defence, disaster management, crisis situation.

Koncepciót készít elő a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) a gazdaságbiztonságról – derült ki *A nemzetgazdaság védelmi felkészítésének és biztonságos működésének átfogó koncepciója* címmel 2011. március 17-én rendezett tudományos konferencián, amelyen a társmisztériumok védelmi szervezeti egységei, valamint a védelmi igazgatásnak a gazdaság védelmi felkészítésében érintett szervei vettek részt. A tanácskozáson jelen voltak a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem (ZMNE) Hadtáp, Pénzügyi és Védelemgazdasági Tanszékének, a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Információtechnológiai Alapítványának, a Magyar Logisztikai Szolgáltató Központok Szövetségének, a Magyar Védelmiipari Szövetségnek, valamint az NGM érdekelt társfőosztályainak képviselői is.

Megnyitó előadásban *Harmati István* védelmi főtanácsadó, az NGM Védelemkoordinációs Osztály osztályvezetője a tervezett átfogó koncepció

indokoltságáról, időszerűségéről, megváltozott környezeti feltételeiről és a konferencia céljáról szolt. Példaként államszervezeti kérdéseket említett: a normativitást, a jogszabályokat, a szakmát, a jó értelemben vett bürokráciát középpontba állító ún. neoweberianus gondolkodásmódot, amely egyfelől azt erősíti, hogy az állam „megerősítésének” szükségességét, másfelől élesen elhatárolja, hogy mely területeken kell az államnak és melyeken a piaci szereplőknek felelősséget vállalniuk a társadalom zavartalan működése érdekében. Vitaindítóként feltette a koncepcióban is megválaszolendő kérdést: vajon megnyugtató módon vagyunk-e tisztában azzal, hogyan működik a társadalom, a gazdaság, a piac valamely minősített időszakban? Meg tudja-e határozni a társadalom a szolgáltatások minimális szintjét?

Dr. Király László, a Magyar Hadtudományi Társaság alelnöke *Háború, gazdaságbiztonság, védelmi tartalékolás* címmel tartott nagyszerű előadást. Mondanivalóját *a háború, a konfliktus és a válság fogalmának fejlődése napjainkig; a prognózisok és a mit tanultunk az elmúlt 20 évben?* kérdéskörökre építette. Minden korszakot az erőforrásokért folytatott verseny jellemez – hangsúlyozta az előadó. Beléptünk az információs hadviselés korába, napjaink válsághelyzeteire pedig egyre nagyobb hatása van a klímaváltozásnak. *Király László* a jövőt illetően azt valószínűsítette, hogy a globalizáció üteme nem csökken; az információtechnológiai alkalmazásokkal ismereteink az egyes jelenségekről egyre pontosabbak lesznek, viszont ezzel együtt növekszik technológiai függőségünk; a klímaváltozás nyomán jelentkező katasztrófák költségei emelkedni fognak; az információs hadviseléssel (is) összefüggésben 2020–2030 között új fegyverkezési ciklus kezdődik; a fizetőeszközként az euróra való áttéréssel a pénztartalékokra vonatkozó szabályainkat át kell dolgozni. A védelemgazdasági szakterületen az elmúlt 20 évben szerzett tapasztalatai alapján az alábbi főbb következtetéseket vont le: a gazdasági biztonságra vonatkozó ismereteink bővültek, finomodtak; bebizonyosodott, hogy a „piaci kudarc” piaci úton nem oldható meg; a védelmi célú tartalékokra vonatkozó illúzióink szertefoszlottak; a globalizációs hatások miatt a korábbi igény-kielégítési nézeteinket át kell értékelni. Az információs hadviselés korszakára egyetlen tartalékolási ötlete van: a kritikus szakértelemhez való hozzáférés biztosítása. A gazdasági potenciál és a védelemgazdasági szükséglet kapcsolatának elemzésével ráirányította a figyelmet a gazdaság működésének kritikus esetére. Arra a szituációra, amikor a gazdasági teljesítőképesség vagy azért nem tudja a védelemgazdasági igényeket kielégíteni, mert az igények hirtelen megnőnek (háború), vagy pedig azért, mert a gazdaság működésében valamely katasztrófa miatt zavar áll elő.

A hozzászólók között elsőnek *dr. Gazda Pál*, a ZMNE tanára mondta el véleményét. Üdvözölte a koncepcióalkotási kezdeményezést. Felhívta a figyelmet azonban a tézisek egyoldalúságára: a tartalék-centrikusságra, valamint néhány olyan fontos szempontra, mint az időtényező, az információellátottság és a más stratégiákkal való szinkron fontossága. Kritikaként jegyezte meg, hogy szerinte nincs szinkronban az NGM Védelemkoordinációs Osztályának létszáma a feladat nagyságával.

A Magyar Honvédség minősített időszakos tervezésének újraformálódó körvonalait *Boczák Attila*, a Honvéd Vezérkar Logisztikai Csoportfőnökség Művelettámogató Osztály osztályvezetője ismertette. Kiemelte, hogy az ország védelme nemcsak a katona dolga, hanem az egész országé. A minősített időszakos tervezésről elmondta, hogy ez már a honvédség 30 napos csapatkészleteit is kell, hogy érintse, és azoknak folyamatos utánpótlását kellene, hogy szolgálja. A

minősített időszakra tervezett készleteknél kiemelte, hogy nemcsak hadfelszerelésről, eszközökről, anyagokról, hanem szolgáltatásokról is beszélünk.

Süle Attila, a HM Védelmi Hivatal műveleti és gazdaságfelkészítési igazgatója hozzászólásában azt emelte ki, hogy a koncepció kidolgozásának szükségszerűsége mellett a gazdaságfelkészítési rendszer új kihívásoknak megfelelő új alapokra helyezésére lehetőséget is jelent. Javasolta a koncepció kidolgozásánál az új NATO-irányelvekből ismert átfogó megközelítés elvének alkalmazását, amely szerint a polgári és a fegyveres szervek erőforrásait koordináltan kell felhasználni. Felhívta a figyelmet a szintén a NATO-ban alkalmazott hatásalapú tervezésre. Arra, amikor a stratégiák az egyes katonai műveletek tervezésénél a konkrét hatásokat, a következményt veszik számításba. Hangsúlyozta, hogy az erőforrások biztosíthatósága mellett fontos szempont azok rendszeres ellenőrzése is. Végül beszámolt a honvédségi kritikus infrastruktúrák védelmének helyzetéről.

Nagy Sándor, a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Tartalékgazdálkodási Nonprofit Kft. műszaki igazgatója tájékoztatta résztvevőket a társaság hídképességeiről, amelyek a különböző válsághelyzetekben használhatók lennének. Elmondta, hogy az elmúlt 4 évben sajnos, egyik beavatkozó szerv sem igényelte a cégnél rendelkezésre álló e képesség igénybevételét. A Kft. tárol egy 55 méteres Mabey-hídkészletet. Ezen képezik ki a Magyar Honvédség katonáit a cég bázisán.

Arról a problémáról szólt *dr. Kiss József*, az MTA Információtechnológiai Alapítvány igazgatója, miszerint a védelmi igazgatás környezete nem kellő fogadókészséget tanúsít a védelmi felkészítés problematikájához. Kiemelte az informatikai infrastruktúra védelmének fontosságát, és felhívta a figyelmet az infrastruktúra kritikus voltával való megfelelő együttélés fontosságára, az információs háttérre támaszkodó dinamikus tervezés bevezetésének szükségességére. Végezetül a szituációs terveknek megfelelő készletezési technikák kiválasztását a változó körülmények modellezésével javasolta végrehajtani.

A Magyar Logisztikai Szolgáltató Központok Szövetségének főtitkára, *Bíró Koppány Ajtony*, támogatásáról biztosította a szakértői munkacsoportot. A gazdaság védelme érdekében nagy jelentőséget tulajdonított annak, hogy elsősorban a hazai szolgáltatókra kell építeni.

Dr. Radnóty Gábor, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium szakmai főtanácsadója hozzászólásában hangsúlyozta, hogy helyre kell állítani a védelmi igazgatás – mint a közigazgatás szerves részét képező speciális elem – szakmai súlyát, szerepét. A gazdaságmozgósítási tervezés alapjait nagyon is időszerű újragondolni. Napjainkra ugyanis oly mértékben változtak meg a külső és belső körülmények az ezt előíró kormányrendelet kihirdetése óta, hogy a korábbi tervezési sarokköveket el kellene felejteni. A védelmi tervezésnél indokolt lenne a bázisalapú tervezésről és finanszírozásról áttérni a feladatalapú tervezésre és finanszírozásra. Ami a védelmi tartalékolási tevékenység szabályozását illeti, okafogyottá vált az egyes tartalékkészleteken belül a katasztrófavédelmi, a honvédelmi, a gazdaságbiztonsági és a piaci intervenciók tartalékai közötti különbségtétel – vélekedett a hozzászóló. A jövőben három tartalékfajta elégséges lenne. Ezek: a gazdaságbiztonsági tartalék, az állami egészségügyi tartalék, valamint a nemesfém és valuta tartalék, amelyeket – szemben az egységes központi tartalékoló szervezetre vonatkozó elképzeléssel – továbbra is ágazati kompetenciában tartana célszerűnek.

Dr. Tollár Tibor, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF) gazdasági főigazgató-helyettese az országban a közelmúltban bekövetkezett katasztrófák (árvizek, vörösiszap-katasztrófa, tömegszerencsétlenség a West-Balkánban stb.) során szerzett tapasztalatok alapján részletesen taglalta a magyar

hatóságok, a szabályozási rendszer azon problémáit, amelyek akadályokat jelentettek a katasztrófavédelem hatékony munkája számára. A liberalizált piac mellett az állam kivonult a szabályozásból, a várt jogkövető magatartás pedig, sajnos, nem jött be – sorolta a szabályozás gyenge oldalait a szemléltető példákat. A belvízi katasztrófák hívták fel a figyelmet például arra, hogy a vízvezető árkok kritikus infrastruktúrának számítanak. *Működik-e az állam, tudnak-e működni a hivatalok rendkívüli helyzetekben?* – tette fel a kérdést a hozzászóló. A tapasztalatok tükrében a válasz: *nem*. A devecseri kitelepítési akció azt bizonyította, hogy van még bőségesen javítani való az egyes reagáló szervek együttműködésében, a tartalékok célszerűségében, azok veszélyhelyzeti logisztikai biztosításában, a lebiztosított kapacitások megbízhatóságában. Felhívta a figyelmet, hogy a hosszabb távú koncepció kidolgozásáig ma is vannak komoly feladatok, amelyek végrehajtása napi feladat. Mondandója végén azon vállalkozások felelősségéről szólt, amelyek tevékenysége miatt például külön lakossági riasztórendszereket kell kiépíteni.

Szécsi István a bíróságok, *Herczeg Tibor* az ORFK nevében, *Nagy Zoltán* a Tolna Megyei Védelmi Bizottság titkáráként, *Balogh István* a Vidékfejlesztési Minisztérium, *Sándor Csaba* a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Kormányzati Informatikai Államtitkársága képviselőjében szakterületüket érintő véleménnyel, észrevételekkel támogatták a koncepció kidolgozását és hangsúlyozták annak szükségességét.

*

Összefoglalva a vitában elhangzottakat, *Harmati István* kiemelte, hogy az állam funkcióit helyre kell állítani. Ő is emlékeztetett arra, hogy a hosszabb távú koncepcióalkotás mellett fontos napi feladataink is vannak, amelyek megoldása nem várható magára. Felvázolta a koncepció kidolgozásának javasolt ütemtervét. Eszerint a megalakított szakértői munkacsoport április közepéig elkészíti az átfogó koncepció szövegtervezetét, a külső és belső szakértői, valamint a közigazgatási egyeztetést május hónapban, a Kormány elé terjesztést június hónapban tervezi a minisztérium. Végül megköszönve az aktív közreműködést, felkérte a résztvevőket a szakértői csoport kidolgozó munkájának segítésére.

A konferencián elhangzottakról a szervezők részletes összefoglalót készítenek, amelyet – kiegészítve a résztvevők írásos hozzászólásaival – a szakértői munkacsoport biztosan fel tud használni.